

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausuntopyyntö LVM/1877/03/2016, 21.11.2016

Laajakaistatukilain muuttaminen

Pyydettyä lausuntona luonnoksesta hallituksen esitykseksi laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain (1186/2009) muuttamisesta Valtiontalouden tarkastusvirasto esittää seuraavaa.

Huomionarvoista on, että liikenne- ja viestintäministeriön laajakaistan toimeenpano-ohjelman julkistamisen (1.6.2016) yhteydessä FiCom ry jäsenyhtymänsä sitoutui investoimaan kiinteään laajakaistatukilain miljardi euroa seuraavan 8 - 10 vuoden aikana. Liikenne- ja viestintäministeriö on edellä mainitun laajakaistan toimeenpano-ohjelman yhteydessä todennut, että laajakaistan tarjontaa ja kysyntää pyritään edistämään ensisijaisesti markkinaehtoisesti ja teknologianeutraalisti.

Luonnosta hallituksen lakimuutosesitykseksi on perusteltua täydentää tarkemmilla tiedoilla taloudellisista vaikutuksista, joiden odotetaan aiheutuvan luovuttaessa ns. kahden kilometrin säännöstä. Tilaajaliittymien määrän voidaan olettaa kasvavan ehdotetun muutoksen johdosta. Merkittävin muutos ns. kahden kilometrin säännöstä luovuttaessa kuitenkin syntyy huippunopean laajakaistaverkon rakentamisen kokonaiskustannusten jakautumisessa. Muutos tapahtuu tilaajaliittymän hankkijan eduksi verkon omistajan ja verkon käyttöoikeuden myyjän kustannuksella. Muutos voi ehkäistä taloudellisesti kohtuuttomien menetysten ja vastuiden syntymistä yksittäisille kansalaisille ja muille tahoille, joille niitä ei ole alun perin tarkoitettu. Kielteistä on, että laajakaistan käyttöoikeudella liiketoimintaa harjoittavan kustannusrasitus kasvaa.

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintäministeriön on edelleen tärkeää pitää kiinni siitä, että laajakaistaverkon käyttöoikeuden tarjonta on liiketaloudellisesti kannattavaa. Ministeriö on ilmaissut tämän kantansa valtiontalouden tarkastusviraston laajakaistarakentamisen tukemisesta tehdyn tarkastuksen yhteydessä (tarkastusviraston tarkastuskertomus 405/54/2013; 5.4.2016): "rakentaminen muualle kuin sinne, missä on riittävästi kysyntää, olisi valtiontaloudellisesti kestävämpi eikä edes realistista. Huippunopeaa kiinteää laajakaistaa ei ole kustannussyistä mielekästä rakentaa talouksiin, joiden sijainti on syrjäinen tai muutoin poikkeuksellinen."

Huippunopean laajakaistan rakennushankkeita ei voida toteuttaa noudattamatta Euroopan unionin säännöksiä, joilla pyritään estämään ja purkamaan vääristymiä kilpailuilla tai kilpailukelpoisilla markkinoilla. Valtakunnalliseen hankkeeseen on lähdetty kysyntälähtöisyyden pohjalta ja tämä on ollut Euroopan unionin hyväksymän valtiontukipäätöksen lähtökohtana: rakentamisen tulee olla ensisijaisesti markkinaehtoisista. Pyrkimys valtiontuen minimointiin mainitaan tavoitteena myös hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla sekä maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain muuttamisesta (176/2009 vp; kohta 2.5).

Tarkastusvirasto kiinnittää liikenne- ja viestintäministeriön huomiota myös tarpeeseen varmistaa, että lakiesitysluonnoksen sisältö, muutoksen merkittävyys ja muutoksen vaikutukset ovat tulleet riittävästi Euroopan komission tietoon ja että Euroopan komissio on virallisesti hyväksynyt valtiontukiehtojen muutoksen.

Lain toimeenpano taannehtivasti edustaa laajakaistarakentamisen tukemisen kansallisessa lainsäädännössä poikkeusta päälinjasta. Jo tällä perusteella taannehtivasti toimeenpantavaan lainsäädäntöön

on syytä suhtautua varovaisesti. Jos on erityisiä perusteita lain taannehtivalle toimeenpanolle, on tärkeää avoimesti ja läpinäkyvästi tuoda esiin perusteet lakiesityksessä.

Edellä esitetyt asiat kokonaisuutena tarkastellen puoltavat tarvetta toimia hyvin läpinäkyvästi tukien myöntö- ja maksatusprosesseissa.

Ylijohtaja

Marko Männikkö

Tilintarkastusneuvos

Matti Mattila